

Fakultet tehničkih nauka, DRA, Novi Sad

Predmet:

Struktura i organizacija baza podataka

Dr Ivan Luković,

Mr Slavica Aleksić

Milan Čeliković

Vladimir Dimitrieski

Primer

**radnik({Mbr, Ime, Prz, Sef, Plt, God, Pre},
{Mbr}),**

projekat({Spr, Ruk, Nap, Nar}, {Spr}),

radproj({Spr, Mbr, Brc}, {Spr + Mbr}),

radnik[Sef] \subseteq radnik[Mbr],

projekat[Ruk] \subseteq radnik[Mbr],

radproj[Mbr] \subseteq radnik[Mbr],

radproj[Spr] \subseteq projekat[Spr].

Tabela radnik

- **Mbr** - maticni broj radnika
- **Ime** - ime radnika
- **Prz** - prezime radnika
- **Sef** - maticni broj direktno nadređenog rukovodioca - radnika
- **Plt** - mesečni iznos plate radnika
- **God** - Datum rođenja radnika
- **Pre** – godišnja premija na platu radnika

Obeležja Mbr, Ime, Prz ne smeju imati null vrednost.
Plata ne sme biti manja od 500

Tabela projekat

- **Spr** - sifra projekta
- **Ruk** - rukovodilac projekta
- **Nap** - naziv projekta
- **Nar** - narucilac projekta

Obeležja Spr i Ruk ne smeju imati null vrednost, dok obeležje Nap mora imati jedinstvenu vrednost

Tabela radproj

- **Spr** - sifra projekta
- **Mbr** - maticni broj radnika
- **Brc** - broj casova nedeljnog angazovanja na projektu

Sva tri obeležja ne smeju da imaju null vrednost

Ažuriranje baze podataka

- **INSERT**
- **DELETE**
- **UPDATE**

Ažuriranje baze podataka

- INSERT – dodavanje nove torke

```
INSERT INTO <naziv_tabele>  
(<lista_obeležja) VALUES  
(<lista_konstanti) | SELECT ...
```

Ažuriranje baze podataka

- INSERT – dodavanje nove torke

```
insert into Radnik (mbr, ime, prz, plt,  
sef, god) values (301, 'Ana', 'Savic',  
30000, null, '18-aug-71');
```

```
insert into Projekat (spr, nap, ruk)  
values ('70', 'P1', 301);
```

```
insert into RadProj (mbr, spr, brc)  
values (301, '10', 5);
```


Ažuriranje baze podataka

- DELETE – brisanje postojećih torki

```
DELETE [FROM] <naziv_tabele>  
[WHERE (<uslov_selekcije>)]
```

Ažuriranje baze podataka

- DELETE – brisanje postojećih torki

delete radnik;

delete radnik where mbr=701;

Ažuriranje baze podataka

- Isključiti radnike sa onih projekta gde im je angažovanje na projektu manje od prosečnog angažovanja radnika na svim projektima

delete from radproj

**where brc < (select avg(brc) from
radproj)**

Ažuriranje baze podataka

- UPDATE – modifikacija postojećih torki

UPDATE <naziv_tabele>

SET <obeležje>= <aritm_izraz>

{,<obeležje>= <aritm_izraz>}

[WHERE (<uslov_selekcije>)]

Ažuriranje baze podataka

- UPDATE – modifikacija postojećih torki

```
update radnik  
set plt = plt*1.2;
```

```
update radnik  
set plt = plt*1.2  
where mbr = 201;
```

Ažuriranje baze podataka

- Svim radnicima koji rade na projektu sa šifrom 10 povećati premiju za 500

update radnik

set pre = isnull(pre,0) + 500

**where mbr in (select mbr from radproj
where spr = 10)**

Naziv tabele i kolone

- mora početi slovom,
- mora biti između 1 i 30 znakova dužine,
- mora sadržati samo velika i mala slova, cifre, _, \$ i #,
- ne sme se poklapati sa nazivom nekog drugog objekta koji je kreirao isti korisnik,
- ne sme biti rezervisana reč Microsoft SQL servera.
- nazivi nisu case sensitive.

SQL tipovi podataka

Data	TypeDescription
– VARCHAR(size)	niz karaktera promenljive dužine, maksimalne dužine <i>size</i> ; minimalna dužina je 1, maksimalna je 8000
– CHAR(size)	Niz karaktera fiksne dužine od <i>size</i> bajtova; default i minimalna dužina je 1, maksimalna dužina je 8000
– NVARCHAR(size)	Unicode niz karaktera promenljive dužine, maksimalne dužine <i>size</i> ; minimalna dužina je 1, maksimalna je 4000
– NCHAR(size)	Unicode niz karaktera fiksne dužine od <i>size</i> bajtova; default i minimalna dužina je 1, maksimalna dužina je 4000
– NUMERIC(p,s)	broj ukupnog broja cifara p, od čega je s cifara iza decimalnog zareza; p može imati vrednosti od 1 do 38
– BINARY	binarni sadržaj do 8000 bajtova
– INT	
– REAL, FLOAT	
– DATETIME	vrednosti za vreme i datum
– TEXT, NTEXT	veliki text do $2^{31}-1$ karaktera
– IMAGE	veliki binarni sadržaj do $2^{31}-1$ bajtova

Kreiranje tabele

```
CREATE TABLE [šema.]<naziv_tabele>  
(<naziv_kolone> <tip_podatka> [DEFAULT izraz] [, ...]  
[CONSTRAINT constraint_name PRIMARY KEY  
(col1[,...])]  
[CONSTRAINT constraint_name FOREIGN KEY  
(col1[,...]) references table_name (col1[,...])]);
```

- šema – poklapa se sa nazivom korisnika
- **DEFAULT opcija:**
 - Specificira se predefinisana vrednost za kolonu, koja se koristi ukoliko se prilikom ubacivanja podataka izostavi vrednost za tu kolonu

Kreiranje tabele

organizacija({Orgid, Orgnaziv, Mestoorg},{Orgid})

- **Orgid** – identifikacioni broj organizacije
- **Orgnaziv** – naziv organizacije
- **Mestoorg** – mesto u kojem se nalazi organizacija

Kreiranje tabele

```
create table organizacija  
(  
  orgid int not null,  
  orgnaziv varchar(20) null,  
  mestoorg varchar(20) null,  
  CONSTRAINT organizacija_pk  
  PRIMARY KEY (orgid)  
);
```

Kreiranje tabele

imenik ($\{\text{Mbr}, \text{Telbroj}\}, \{\text{Mbr}\}$)

imenik[Mbr] \subseteq radnik[Mbr]

- **Mbr** – matični broj radnika
- **Telbroj** – telefonski broj radnika

Kreiranje tabele

```
create table imenik  
(  
  mbr int not null,  
  telbroj varchar(10) not null,  
  CONSTRAINT imenik_pk PRIMARY KEY (mbr),  
  CONSTRAINT radnik_ti_fk FOREIGN KEY (mbr)  
  references radnik (mbr)  
);
```

Izmena definicije tabele

- **ALTER TABLE**

Alter table iskaz služi za:

- dodavanje nove kolone,
- modifikaciju postojeće kolone,
- definisanje podrazumevane vrednosti za novu kolonu,
- brisanje kolone.

ALTER TABLE

ALTER TABLE <naziv_tabele>

**ADD <naziv_kolone> <tip_podatka> [DEFAULT izraz]
[, <naziv_kolone> <tip_podatka>]...;**

ALTER TABLE <naziv_tabele>

**ALTER COLUMN <naziv_kolone> <tip_podatka>
[DEFAULT izraz] [, <naziv_kolone> <tip_podatka>]...;**

ALTER TABLE <naziv_tabele>

DROP COLUMN <naziv_kolone>;

ALTER TABLE

- U tabelu imenik dodati obeležja mesto i adresa.

alter table imenik

**add adresa varchar(20) null,
mesto varchar(30) null**

- U tabelu radnik dodati obeležje identifikacioni broj organizacione jedinice, a potom implementirati sledeće ograničenje referencijalnog integriteta

radnik[orgid] \subseteq organizacija[orgid]

alter table radnik

**add orgid int null,
constraint organizacija_fk Foreign Key (orgid)
references organizacija (orgid)**

ALTER TABLE

- Iz tabele organizacija ukloniti obeležje mestoorg

```
alter table organizacija  
drop column mestoorg
```

Brisanje definicije tabele

```
DROP TABLE <naziv_tabele>;
```

```
DROP TABLE IMENIK
```

Kreiranje, izmena i brisanje definicije pogleda

**CREATE VIEW <naziv_pogleda> [(alias
[, alias]...)]**

AS podupit;

- Podupit koji se koristi za definisanje pogleda može biti kompleksan, ali ne sme da sadrži ORDER BY.
- ORDER BY se koristi tek kada se prikazuju podaci iz pogleda.

Pogledi obezbeđuju sledeće prednosti

- ograničavaju pristup bazi podataka
- pojednostavljaju upite
- obezbeđuju nezavisnost podataka
- obezbeđuju višestruke poglede nad istim podacima
- mogu se brisati bez uklanjanja podataka u osnovnim tabelama.

Modifikacija pogleda

- Pogledi se modifikuju pomoću `ALTER VIEW` naredbe (nova definicija zamenjuje staru).
- Dakle, pogled može biti izmenjen bez brisanja postojećeg pogleda.
- Na primer, mogu se dodati alijasi za kolone u pogledu.

Kreiranje složenog pogleda

- Ukoliko se u upitu pomoću kog se kreira pogled nalaze skupovne funkcije (min, max, avg, sum, count) ili izrazi, u pogledu se moraju definisati alternativna imena za te kolone.

Brisanje pogleda

DROP VIEW pogled;

Pogled

- Kreirati pogled koji će prikazati mbr, ime i prz radnika i nazive projekata kojima rukovode.

CREATE VIEW rukovodioci (Mbr, Ime, Prezime, Projekat) AS

```
select r.mbr,ime, prz, nap  
from radnik r, projekat p  
where r.mbr=p.ruk
```


Pogled

```
SELECT Ime, Prezime, Projekat  
FROM rukovodioci
```

Unutrašnje spajanje (INNER)

- Prikazati ime i prz radnika koji rade na projektu sa šifrom 30.

```
select ime, prz  
from radnik r inner join radproj rp  
on r.mbr=rp.mbr  
where spr=30;
```

Spoljno spajanje (OUTER)

- Levo (LEFT)
- Desno (RIGHT)
- Potpuno (FULL)

Spoljno spajanje (LEFT OUTER)

- Prikazati mbr, ime i prz radnika i šifre projekata na kojima rade. Prikazati, takođe, iste podatke i za radnike koji ne rade ni na jednom projektu, pri čemu za šifru projekta treba, u tom slučaju, prikazati nedostajuću vrednost.

```
select r.mbr,ime, prz, spr  
from radnik r left outer join radproj rp  
on r.mbr=rp.mbr;
```

Spoljno spajanje (RIGHT OUTER)

- Prikazati nazive svih projekata i mbr radnika koji rade na njima. Ukoliko na projektu ne radi ni jedan radnik ispisati nulu.

```
select isnull(rp.mbr, 0) "Mbr radnika", nap  
from radproj rp right outer join projekat p  
on rp.spr=p.spr;
```

Spoljno spajanje (FULL OUTER)

```
select isnull(rp.mbr, 0) "Mbr radnika",  
nap  
from radproj rp full outer join projekat p  
on rp.spr=p.spr;
```

Pogled

- Kreirati pogled koji će prikazati mbr, ime i prz svih radnika i nazive projekata kojima rukovode. Ukoliko radnik ne rukovodi ni jednim projektom ispisati: ne rukovodi projektom.

```
CREATE VIEW rukovodioci_svi (Mbr, Ime, Prezime,  
Projekat) AS
```

```
select r.mbr,ime, prz, isnull(nap, 'ne rukovodi  
projektom')
```

```
from radnik r left outer join projekat p
```

```
on r.mbr=p.ruk
```

Pogled

- Napraviti pogled koji će za svakog radnika prikazati njihova imena i prezimena kao i prezimena njihovih šefova ako ih imaju. Ako nema šefa ispisati: nema sefa.

```
CREATE VIEW radnici_sefovi (Ime, Prezime, Sef) AS  
select r1.ime, r1.prz, isnull(r2.prz, 'Nema sefa')  
from radnik r1 left outer join radnik r2  
on r1.sef=r2.mbr
```


Pogled

- Napraviti pogled koji će za sve radnike prikazati Mbr i ukupan broj sati angažovanja radnika na projektima na kojima radi.

Pogled

```
CREATE VIEW angaz_po_radnicima (Mbr, SBrc) AS  
SELECT r.Mbr, ISNULL(SUM(rp.Brc), 0)  
FROM radnik r LEFT OUTER JOIN radproj rp  
ON r.Mbr = rp.Mbr  
GROUP BY r.Mbr
```

Pogled

- Nakon toga, napraviti pogled koji će za svakog šefa (rukovodioca radnika) prikazati njegov matični broj, prezime, ime, ukupan broj radnika kojima rukovodi i njegovo ukupno angažovanje na svim projektima, na kojima radi. Koristiti prethodno definisani pogled.

Pogled

```
CREATE VIEW angaz_sefova (Mbr, Prz, Ime, BrRad,  
BrSat) AS  
SELECT DISTINCT r.Sef, r1.Prz, r1.Ime, COUNT(*),  
a.SBrc  
FROM radnik r, radnik r1, angaz_po_radnicima a  
WHERE r.Sef = r1.Mbr AND r.Sef = a.Mbr  
GROUP BY r.Sef, r1.Prz, r1.Ime, a.SBrc
```

Pogled

- Koliko je ukupno angažovanje svih šefova na projektima?

```
SELECT SUM(BrSat) AS UkAngSef  
FROM angaz_sefova
```

Funkcije nad alfanumeričkim tipovima podataka

- **SUBSTRING**(niz karaktera, početni indeks, broj karaktera podniza) – vraća podniz karaktera izdvojen iz niza karaktera od početnog indeksa
- **CHARINDEX**(podniz karaktera, niz karaktera) – vraća indeks na kojem počinje podniz karaktera u nizu karaktera
- **LEN**(niz karaktera) – broj karaktera (dužina) u nizu karaktera
- **REPLACE**(niz karaktera, podniz karaktera, niz karaktera zamena) – vraća novi niz karaktera u kojem je podniz zamenjen sa “niz karaktera zamena”

Funkcije nad alfanumeričkim tipovima podataka

- Za svaki projekat prikazati njegov naziv, prva tri karaktera u nazivu, dužinu naziva, indeks znaka space (razmak), kao i naziv projekta bez razmaka

```
SELECT nap "Naziv projekta",  
SUBSTRING(nap, 1, 3), LEN(nap),  
CHARINDEX(' ', nap), REPLACE(nap, ' ', '')  
FROM projekat
```

Funkcije nad datumskim tipovima podataka

- **GETDATE()** – trenutno vreme i datum
- **DATENAME**(day | weekday | week | month | year, datum) – vraća dan, dan u nedelji, nedelju, mesec ili godinu iz datuma
- **DAY**(datum) – vraća dan iz datuma
- **MONTH**(datum) – vraća mesec iz datuma
- **YEAR**(datum) – vraća godinu iz datuma

Funkcije nad datumskim tipovima podataka

- Za svakog radnika prikazati njegov matični broj, dan, mesec, godinu, dan u nedelji rođenja, kao i trenutno vreme i datum

```
SELECT DAY(god) Dan, MONTH(god) Mesec,  
DATENAME(year, god) Godina,  
DATENAME(weekday, god) "Dan u nedelji",  
GETDATE() FROM radnik;
```